

Rijksoverheid

14 juli 2020

Q&A Webinar over CoronaMelder voor de GGD

Tijdens het webinar op 10 juli 2020 hebben medewerkers van GGD-en via een chatfunctie vragen gesteld. Makers van de CoronaMelder hebben de vragen direct, en zo zorgvuldig mogelijk beantwoord. Uiteraard met de kennis van het moment van de webinar. Hieronder een weergave van de vragen en antwoorden, bedoeld voor medewerkers van de GGD.

Kan bluetooth "zien" of er een muur tussen zit?

Bluetooth gaat wel door muren, maar wordt heel erg verzwakt. Kans dat dat tot een 'contact' leidt is vrij klein.

Moet je telefoon altijd aan staan voor de app?

Je telefoon moet aanstaan als je wilt dat je telefoon contacten registreert. Bluetooth moet geactiveerd zijn. Een permanente internet-of mobiele dataverbinding is niet nodig.

Staat er in de melding die mensen ontvangen nadat zij in contact zijn geweest met iemand die positief is getest op corona, wat zij vervolgens moeten doen?

Ja. Er wordt uitgelegd wat de melding betekent, op welke klachten je moet letten en hoe je een corona-test kunt aanvragen. Met een link naar het 0800-nummer. Dit sluit aan bij de richtlijnen die er op dat moment gelden. Dit bericht kan aangepast worden als bijvoorbeeld het testbeleid ook aangepast wordt.

Welk effect heeft bluetooth op de batterijduur van je telefoon?

De impact op de batterijduur is beperkt. Schatting ongeveer 2-5%

Kan bluetooth 'zien' of er sprake is/was van PBM?

Nee, bluetooth kan niet zien of je Persoonlijke Beschermingsmiddelen, zoals een medisch mondkapje, draagt. Wanneer je gebruik maakt van een PBM kun je er wel voor kiezen de app tijdelijk uit te zetten.

Hoe krijg je de code?

De code (of GGD-sleutel) staat in de app van de index. De index leest de code voor aan de GGD-medewerker tijdens het gesprek. De GGD-medewerker kan deze code in het app-portaal invullen.

In welke talen is de app beschikbaar?

De app komt er in ca 10 talen (o.a. NL, Engels, Duits, Frans, Pools, Turks, Arabisch).

Hoe zorgen jullie ervoor dat deze app daadwerkelijk geïnstalleerd en gebruikt gaat worden door zoveel mogelijk mensen?

Er komt een grote publiekscampagne.

Hoeveel mensen moeten de app gebruiken om toegevoegde waarde te hebben?

Modellen laten zien dat de app bij een adoptie van rond de 15-20% effectief begint te worden in het verlagen van R_0 . Volgens dezelfde modellen zou vanaf 60% adoptie alleen de app als maatregel genoeg zijn om de R_0 onder de 1 te houden. Maar: hoe effectief de app werkelijk is weten we pas als we deze een tijd gebruiken: dit is de eerste pandemie waarin dit soort apps worden ingezet.

Kan degene die een bericht krijgt dat hij/zij in de buurt van een besmet persoon is geweest, getest worden zonder klachten?

Dat hangt af van het testbeleid. Aan de hand daarvan kan het bericht in de app aangepast worden.

Dag en tijd dat er contact is geweest met een positief besmette zou duidelijk kunnen maken wie er positief is. Is dit voldoende anoniem dan?

Alleen de dag waarop het contact is geweest wordt gecommuniceerd, de app weet niet op welk tijdstip de ontmoeting was.

Bekijkt de app dus niet hoe lang je bij een contact in de buurt bent geweest? Alleen OF je in de buurt was?

De app kijkt naar de duur van het contact, en naar nabijheid (o.b.v. signaalsterkte van bluetooth). Ontmoetingen korter dan 10 minuten worden sowieso genegeerd. Voor ontmoetingen langer dan 10 minuten geldt dat er een berekening wordt gemaakt op basis van signaalsterkte, besmettingsrisico en de duur van de ontmoetingen. Zo kunnen ontmoetingen die langer duren dan 10 minuten tot een melding leiden. De meeste meldingen zullen het gevolg zijn van een ontmoeting van langer dan 15 minuten.

Het lijkt mij dat weinig mensen op de app aangeven dat ze positief getest zijn. Dan heeft de app niet zoveel functie, wat dan?

Het aangeven dat je ziek bent doe je samen met de GGD. Als je positief bent en het bco wordt opgestart, dan is het de bedoeling dat er ook gevraagd wordt of je de app hebt om dan ook samen via de app je contacten te waarschuwen. Dit is een aanvulling op het bco dat de GGD normaal al doet.

De telefoon stuurt een code naar de server indien de melder in de app aangeeft besmet te zijn: oftewel welke gegevens worden van die melder op de server opgeslagen? bv telefoon nummer/ip adres/imei nummer/locatie? Of (helemaal) niet?

Alleen de contactcodes die die persoon de afgelopen 14 dagen (of minder als persoon nog maar kort ziekteverschijnselen vertoond) heeft uitgezonden. Op de server worden geen persoonlijke gegevens opgeslagen.

Autoriseert GGD positieve uitslag?

Ja. Dat hebben we nu zo gemaakt dat je de GGD een 'sleutel' geeft. Dat is een code die in de app staat. Met die sleutel kan de GGD als het ware de deur openzetten zodat

de app-gebruiker z'n codes kan uploaden. Andere app-gebruikers kunnen dan op de server kijken of er besmette codes zijn die zij ook op hun telefoon hebben (omdat ze die eerder hebben ontvangen van mensen bij wie ze in de buurt waren).

Hoe voorkom je misbruik? Als je 'vrijwillig' kunt melden dat je positief bent, kun je dan ook jezelf positief melden, terwijl je dat niet bent? Is dit ondervangen?

Positief melden kan alleen na bevestiging door GGD. Zie ook het antwoord op de vraag hiervoor.

Krijgen we ook een signaal/ bevestiging of de patiënt ook daadwerkelijk de code geactiveerd heeft?

Dat willen we wel, maar is nog niet helemaal zeker of dat kan. Deze week en volgende week testen we dit ziek melden in de app samen met een aantal GGD's.

Wat doen we met positief geteste personen bij bijvoorbeeld ziekenhuizen? Niet iedereen laat zich testen bij de GGD.

Bij een positieve test gaat de GGD bron- en contactonderzoek met iemand doen. Dus op die manier komt iemand bij de GGD terecht, en tijdens het bco is ook het moment om je ziek te melden in de app.

"Positief melden kan alleen na bevestiging door GGD" - het lijkt mij dat iedereen d't zelf in de app kan aangeven, los van of het waar is toch? Want indien het alleen kan wanneer iemand door de GGD als positief is bestempeld moet de app dus weten wie jij bent als persoon, en dat was toch niet het geval?

Iedereen kan het doen in de app, maar waarschuwingen aan anderen worden alleen gestuurd als de melding door GGD is bevestigd. Dat gebeurt in het telefoongesprek van de GGD met de index. De GGD verifieert aan de telefoon het BSN-nummer van de index. In dat gesprek wordt ook de GGD Sleutel doorgegeven door de index en ingevoerd door de BCO medewerker. Vanaf dat moment kan de index zijn codes uploaden.

Dus de app weet dan dus wie jij bent?

Nee, de app weet niet wie je bent. De GGD-er die de GGD-sleutel invoert weet wel wie je bent.

App moet werken conform Ici-richtlijn; lijkt niet steeds het geval zoals asymptomatisch testen.

De app werkt volgens het handelingsperspectief / Ici-richtlijnen die actueel zijn op het moment van publiceren van de app.

Moet bluetooth aanstaan op de telefoon voor de app?

Ja, bluetooth moet aanstaan. App helpt je om dat aan te zetten, en helpt je eraan herinneren als bluetooth uitstaat.

Is het alleen bluetooth of moet locatievoorzieningen ook aan staan?

Alleen bluetooth. De app gebruikt geen locatiegegevens. (nb: op Android telefoons is het aan/uitzetten van Bluetooth onderdeel van de systeeminstellingen 'locatiegegevens'. Dat is omdat andere apps op basis van Bluetooth beacons wél je locatie kunnen vaststellen. De CoronaMelder app maakt geen gebruik van deze functionaliteit en kán dat technisch ook niet.

Kunnen jullie verduidelijking geven voor alle GGD's wat de test sessies op dit moment inhouden.

We bezoeken een aantal GGD's om de app te laten zien en de interactie tussen de app en de GGD te onderzoeken. De GGD moet de sleutelcode invoeren in een webportaal. Hoe dit webportaal het beste kan worden, doen we dus samen met die GGD's. We vragen of medewerkers het willen uitproberen en verwerken de feedback. Afgelopen week was ik in Twente en Brabant ZO. Volgende week heb ik ook weer een aantal GGD-bezoeken op de planning staan voor deze feedback.

Toeristen in NL?

Ik lees een aantal vragen over toeristen, dagje buitenland, vakantie: andere Europese landen zijn ook bezig met een

app. We werken samen met de teams die deze apps maken en onderzoeken of we de apps ook kunnen laten samenwerken. Dus dat ze ook werken met buitenlandse apps en dus doorwerken als je over de grens heengaat en over en weer. Wel alleen met andere apps die ook werken op basis van het Google/Apple Exposure Notification Framework, en waarmee Nederland een internationale samenwerking heeft.

Kun je de app tijdelijk uitzetten, bijvoorbeeld thuis?

Tijdelijk uitzetten kan. Zit nog niet in de testversie, maar zeer waarschijnlijk wel in de definitieve versie. Je kan sowieso via de instellingen van je telefoon de COVID-19 blootstellingsberichten uitzetten, dan is de app ook gepauzeerd.

Wanneer verwachten jullie de lancering?

Dit is afhankelijk van het besluit dat Hugo de Jonge rond 15 juli wil nemen.

Hoe zit het met zorgmedewerkers die omgang hebben met ouderen en gehandicapten in een instelling: als de zorgmedewerker een melding krijgen dat zij dicht bij een persoon is geweest die besmet was, dus direct niet naar het werk/direct testen?

Het handelingsperspectief dat de app biedt is vergelijkbaar met categorie 3 contacten volgens de LCI richtlijn.

Hoe krijgt de GGD de informatie van een index door? Zijn er koppelingen met CoronIT of HPZone?

Dit zijn we aan het onderzoeken. Voor nu is dit via het telefonische gesprek en we zijn een webapplicatie aan het maken. We willen zo min mogelijk extra stappen toevoegen aan het bco. En elke stap zo simpel en intuïtief mogelijk maken. Dat zijn we nu aan het maken en testen. Er is cq komt in ieder geval géén koppeling tussen de contactcodes uit de app en de persoonsgegevens die in CoronIT/HPZone zitten. Dit om tegemoet te komen aan de richtlijnen van veiligtegecorona.nl en de Autoriteit Persoonsgegevens. Meldingen van de app zijn heel bewust zo anoniem mogelijk, en de onderliggende technologie is dat ook.

Hoe zit het met toeristen? De Schipholtrein zit straks weer vol - en daar moeten veel mensen ook mee naar hun werk. Kunnen toeristen niet genudged worden direct bij aankomst op Schiphol de app te downloaden?

Ik lees een aantal vragen over toeristen, dagje buitenland, vakantie: andere Europese landen zijn ook bezig met een app. We werken samen met de teams die deze apps maken en onderzoeken of we de apps ook kunnen laten samenwerken. Dus dat ze ook werken met buitenlandse

apps en dus doorwerken als je over de grens heengaat en over en weer.

Kan de app ook samenwerken met een smartwatch BT-signaal gebruiken i.p.v. de telefoon?

De onderliggende technologie van Google en Apple is alleen beschikbaar voor telefoons, niet voor smartwatches.

Bluetooth uitzetten is niet handig aangezien koppelingen met je smartwatch dan ook niet meer werken.

Je kunt ook heel specifiek de 'blootstellingsmeldingen' techniek die Google en Apple hebben geïntroduceerd uitzetten op je telefoon. we doen ons best om het pauzeren makkelijker te maken, maar zijn daarin deels afhankelijk van Google en Apple.

Als je 2 weken terugkijkt worden er toch veel mensen ten onrechte gewaarschuwd.

We waarschuwen alleen contacten in de periode die ook in regulier BCO worden meegenomen. 14 dagen is het maximum. Bij het ziekmelden vult de GGD samen met de sleutel ook de 1e ziekte dag in. Op basis hiervan wordt er een risicoberekening gedaan wie er een bericht krijgt.

Het valt of staat met het aantal mensen (ook toeristen) die die app willen installeren. Risico blijft bestaan als je in de buurt bent geweest van een besmette persoon die geen coronamelder heeft geïnstalleerd

Dat klopt. Hiervoor komt er een publiekscampagne om de app uit te leggen en burgers aan te moedigen om hem te installeren.

Zal het samenwerken met andere landen niet de achterdocht bij een grote groep mensen aanwakkeren?

Er is onderzoek gedaan naar de belangrijkste adoptiefactoren: een app die ook internationaal werkt is juist een belangrijke stimulans om de app te gaan gebruiken.

Is dit een Nederlandse app of wordt er ook gekeken naar dergelijke apps in het buitenland waardoor je bijvoorbeeld in Duitsland ook met Duitsers en hun eigen app deze meldingen kunt krijgen?

Apps van andere landen die zijn gebouwd op dezelfde techniek wisselen vanzelf al contactcodes uit. Voor het uitwisselen van informatie over welke van die codes bij positief geteste personen horen is op Europees niveau overleg. Hier zijn technische afspraken over gemaakt.

Stel ik krijg een melding dat ik in contact ben geweest met iemand: krijg ik dan ook tijd en plaats te zien? En hoe groot is de kans dat ik besmet ben als ik gewoon langs iemand ben gelopen in de buitenlucht (en bv harde wind) –

Nee, je krijgt geen tijd en plaats te zien. De app heeft geen toegang tot locatiegegevens, en slaat deze dus ook niet op. De app heeft ook geen toegang tot het tijdstip van de ontmoeting die tot een notificatie leidde. We tonen alleen de dag om het risico op de-anonimiseren zo klein mogelijk te maken. Voor de persoon die een melding krijgt is de datum van de ontmoeting wel relevant, om i.c.m. klachten en incubatietijd een inschatting te maken of daadwerkelijk besmetting heeft plaatsgevonden.

De aller-, allergrootste uitdaging lijkt me de app promoten, met daarbij zo veel mogelijk de privacy bezwaren tackelen.

Dat is toch waar het steeds ook veel op terugkomt. Ook binnen onze eigen organisatie
Ja, dat herkennen wij ook. Goed dat je dit noemt.

Vergeet jullie dan niet het landnummer voor het telefoonnummer te zetten als mensen in de app vanuit het buitenland moeten bellen?

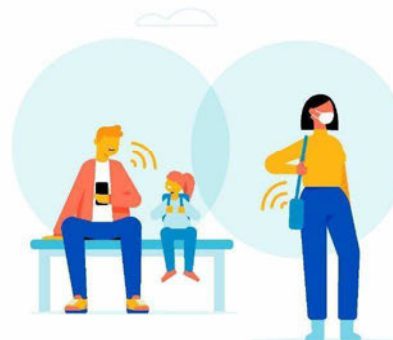
Goed punt. Het 0800 nummer is vanuit het buitenland niet te gebruiken. We gaan een nummer toevoegen voor bellen vanuit het buitenland. Dit wordt waarschijnlijk niet in versie 1.0, maar in een latere release.

Is de app te downloaden vanaf een bepaalde leeftijd?

Omdat het voor kleine kinderen minder relevant is? We gaan nu uit van gebruikers van de app vanaf 16 jaar.

Hoe verifieer je die leeftijd?

We vragen niet naar persoonsgegevens, ook niet naar leeftijd. We zullen dit dus niet controleren. De app krijgt in de app store waarschijnlijk wel een leeftijdsclassificatie.

Kan ik als eindgebruiker van de app, alle informatie die de app opslaat en deelt, raadplegen.

Nee. Alle codes die het Google/Apple Exposure Notification framework opslaat worden bewaard in de 'secure enclave' op je telefoon. Daar kan de app niet bij, en jij als eindgebruiker ook niet. Je kunt in de instellingen van je telefoon wel zien hoe vaak die informatie door de app wordt geraadpleegd. En je kunt alle informatie wissen als je dat wilt.

Zijn jullie er ook van bewust dat gebruik smartphone binnen doelgroep met zeer laag inkomen een probleem is? Vaak korte abbo's, meer dan andere doelgroepen geen geld voor smartphone etc.? Ook voor ouderen is een app ingewikkeld, alleen het downloaden al.

Ja. We testen de app ook met mensen met een lage sociaaleconomische status. Om te leren hoe zij met mobiel omgaan, en wat zij nodig hebben in de app en hoe ze hem eventueel zouden gebruiken.

We testen uitgebreid met ouderen hoe ook zo de app kunnen gebruiken. Ook met mensen die laaggeletterd zijn, een licht verstandelijke beperking hebben, een motorische handicap, en nog meer kwetsbare doelgroepen. We proberen de app voor zoveel mogelijk mensen toegankelijk te maken. We testen ook met deze doelgroepen, en er wordt ook in de campagne extra aandacht aan besteed. Er staan bv rondreizende installatie teams op de planning.

Is er nagedacht over mogelijke verwarring door een standaardantwoord uit de app en de specifieke adviezen en beoordeling die wij in het BCO doen?

Ja. Dit is een belangrijk onderdeel van de gesprekken die ik deze en volgende week met de GGD's wil voeren. Hoe de app samenwerkt en het bco kan aanvullen.

Iemand die een waarschuwing krijgt zonder naam zal wel kunnen bedenken wie hij/zij op die bepaalde dag van nabij en langer dan 15 minuten heeft ontmoet.

Dat klopt. We kunnen dit niet uitsluiten. Als dit maar 1 persoon was, is de kans bijzonder groot dat het een bekende was, en de app gebruiker ook via regulier BCO wordt benaderd.

Kunnen we er vanuit gaan dat er een DPIA zal worden of is uitgevoerd?

DPIA ligt nu ter review bij Autoriteit Persoonsgegevens

Onze FG is vast geïnteresseerd in DPIA: gaan jullie dat actief delen?

De DPIA zal openbaar gepubliceerd worden binnenkort

Is het doorgeven en overtypen van de code niet erg foutgevoelig?

Klopt. Daarom testen we dit uitgebreid. In de webapplicatie die we maken, proberen we het zo te maken dat hij slim meedenkt hoe je de sleutel kunt invullen. En willen we hulpmiddelen bieden aan de GGD-medewerkers om dit samen met de appgebruiker te doen. Dit testen we nu bij GGD's

Hoe lang wordt een positief getest persoon als besmettelijk beschouwd?

We sluiten aan bij landelijk beleid. Dus de 1e ziekte dag - 2 dagen. De app 'onthoudt' niet dat je ziek bent.

Waarom moet de GGD die sleutels autoriseren?

Omdat we valse meldingen willen voorkomen.

Campagne moet ook uitstralen dat als je echt niet digitaal vaardig bent o.i.d. dat je niet vergeten wordt!

Zeker. Boodschap zal ook deels zijn: wie heb jij al geholpen de app te installeren?

Is er een mogelijkheid dat de patiënt via de app een bevestiging kan zien dat hij/zij positief getest is?

Nee. De uitslag krijg je niet via de app. Dan zou de app moeten weten wie je bent, en dat weet hij niet. Dit is expliciet niet mogelijk, zodat de app niet gebruikt kan worden als "Corona paspoort"

Waarom wordt er gekozen voor letters voor het tijdelijke wachtwoord dat aan de GGD medewerker moet worden doorgegeven. Zijn cijfers niet eenvoudiger en minder gevoelig voor verwarring? Cijfers kun je in het Engels ook duidelijker communiceren dan letters.

Met cijfers zouden we een langere code moeten gebruiken. De code is zo kort mogelijk. Op elkaar lijkende klanken voorkomen we. (Een deel van de klankers en medeklinkers komt niet voor in de codes omdat ze lastig goed via telefoon te communiceren zijn).

Voor de duidelijkheid: Op dit moment staat in de app het woord 'tijdelijk wachtwoord'. In tests hebben we al ontdekt dat dat niet een handig woord is. Je wachtwoord geef je

immers nooit aan iemand anders. We zijn nu aan het onderzoeken of 'GGD-sleutel' een beter woord is. Ik noem dit even om spraakverwarring te voorkomen :)

Ik zie nu namelijk in mijn test-app bijv. staan YG - LJR. Als je dit in het Engels uitspreekt lijkt het veel op elkaar.

Het is de bedoeling dat het app-portaal actief meedenkt of de code klopt. En een duidelijk herkenbare melding geeft als dit niet zo is. Dit zijn we nu aan het testen hoe dit het beste kan. Helemaal terecht dat jullie hier zo over doorvragen. Want dit is een essentieel stuk om de app te laten werken. En het heeft impact op de interactie tussen app-gebruiker en de GGD.

Is het niet logisch voor de burger om cliëntportaal CoronIT aan app te koppelen? En geeft deze koppeling weer niet direct privacy problemen? Lastig...

Die koppeling *in de app* is vanwege privacy uitgesloten inderdaad. Er wordt volgens mijn laatste informatie wel gewerkt aan een webportaal voor burgers o.b.v. coronIT.

Wordt het ook niet een challenge voor hackers om een codegenerator te maken en dan constant een positieve code te produceren? Komt er ook een restrictie dat 1 app maximaal 1 x een positieve code kan activeren? Een hacker kan dan ook via een netwerk een heleboel mensen nepcodes geven lijkt mij.

De codes hebben een beperkte geldigheidsduur, o.a. om dit soort aanvallen te voorkomen. Dit is ook de reden dat we letters gebruiken naast cijfers: het verkleint de kans aanzienlijk dat je de juiste code "gokt".

De sleutel die je aan de telefoon doorgeeft is een bevestiging van een nog veel langere code die je telefoon op de achtergrond doorgeeft. Er volgt nog een hele serie tests door specialisten om te onderzoeken of het veilig genoeg is

Als je elke dag iemand gezien hebt, krijg je dan 14 meldingen of filtert de app met de waarschuwingen de dubbelingen?

Je krijgt er dan eentje. Dubbelingen worden weg gefilterd.

Benadruk in de campagne ook dat mensen die om wat voor reden geen smartphone hebben of kunnen gebruiken dat er andere maatregelen om hen ook te in de gaten te houden.

Ja. De app is niet alleen maar maakt deel uit van het complete bco. Dit moet heel goed duidelijk worden in de campagne. Goed punt

Ik ben benieuwd in hoeverre mensen quarantaine gaan weigeren omdat ze geen melding hebben gehad uit de app: wordt dit scenario ook in de testen meegenomen?

Goede vraag. We vragen nu in de regio test bij Twente ook dit soort vragen aan mensen. Dit heeft veel te maken met de perceptie van de app in relatie tot het virus.

Hoe zit het met kuchschermen? Bijv. in de horeca. Mensen zitten veelal langere tijd en binnen korte afstand bij elkaar, echter met plaatsing van kuchschermen. (Hierdoor geldt de regel van 1,5 meter niet). Is dit "zichtbaar" in de app?

Nee, dit is niet zichtbaar in de app. We communiceren wel de dag dat je risico hebt gelopen. Ontvangers kunnen o.b.v. daarvan zelf inschatting maken.

Wanneer is de app echt klaar? Denk dat er nu nog heel wat moet gebeuren.

Dat hangt deels af van de politieke beslissing over de app, maar ook het onderzoek en de testen die we de komende tijd (samen met de GGD) gaan doen.

CoronaMelder is in ontwikkeling en wordt continu verbeterd op basis van onderzoek, feedback en verbeter-suggesties. De gegeven antwoorden kunnen in de toekomst veranderen. Gebruik van de app is vrijwillig. Er wordt geen informatie over u of uw locatie opgeslagen. U hoeft geen persoonlijke gegevens in te voeren. Ook niet als u corona heeft.